LAHARI COMMUNIQUE
Its Unique

Volume : 29
Issue : 1
April 2017

Uttarakhand HC grants 'living entity' status to Ganga Yamuna

In an unprecedented order the Uttarakhand High Court conferred status of 'living entities' on the river Ganga and one of its tributaries, Yamuna.

The order passed on 20th March by a division bench of the Court, referred to the river as "Ganga Maa" (mother Ganga). It also deliberated on the nature of God. The judgment likened the rivers to God.

The High Court reasoned that if God can be personified in the form of an idol, river is also one form of expression of God. Then the order went on to cite several Supreme Court decisions to the effect, "a Hindu idol is a juristic entity capable of holding property and of being taxed" through those "who are entrusted with the possession and management of its property". Similarly, river can also be an artificial person being represented by those in its management, reasoned the Court in support of its order.

29th year of publication

Isolated events of long past not cruelty: SC

Refusing to consider few isolated events of long past as cruelty on the part of a woman, the apex Court recently in an appeal, refused to confirm the judgment granting the relief of divorce to her estranged husband.

Explaining the nature of events to treat them as meting out cruelty, the Court said, "the incidents alleged should be of recurring nature or continuing one and they should be in near proximity with filing of petition". The Court further clarified as to what constitutes cruelty within the meaning of Sec. 13(1)(ia) of the Hindu Marriage Act, 1955 saying, "few isolated incidents of long past and that too found to have been condoned due to compromising behavior of parties cannot constitute an act of cruelty within meaning of Sec. 13(1)(ia)".

The Court was hearing the appeal filed by wife, Suman whose husband was able to obtain a judgment and decree of dissolution of marriage from the Court of Family Judge which was upheld by the Delhi High Court.

Before adverting to the facts of the case, the Court noticed the law on the point. The word 'cruelty' used in the Hindu Marriage Act has not been defined anywhere in the Act. 'Cruelty' within its fold includes both physical and mental cruelties. So far as mental cruelty is concerned, a three judge bench of the apex Court in *Sumar Ghosh* succinctly explained what it is. The judgment broadly enumerates 16 category of cases which are considered relevant while examining the question as to whether the facts alleged and proved constitute 'mental cruelty' in order to attract the provisions in Sec. 13(1) (ia) of the Act.

▶▶4

News, articles and other writes up published in this News Magazine are the intellectual property of the News Magazine. Any form of reproduction thereof by any one without the written consent of the Editor would amount to violation of the provisions of the Copy Right Act, 1957.

-Ed.

Trust not 'person', cannot be complainant under CP Act: SC

A Trust, even if registered, is not a juristic person therefore, cannot maintain a complaint under the provisions of the Consumer Protection Act, said the Supreme Court recently, confirming the view taken by the National Consumer Disputes Redressal Commission ('National Commission).

A short question fell for SC's consideration in a batch of Civil Appeals namely, "whether a complaint can be filed by a Trust under the provisions of the Consumer Protection Act, 1986 (for short, 'the Act')?". This batch of appeals challenged the order of the National Commission that answered the question in the negative.

It was brought to the notice of the Court that Sec. 2 (c) of the Act provides for a `Complainant' making a complaint when he is aggrieved. Sec. 2(b) defines `Complainant' to mean persons, body of consumers, Governments, but does not include a 'Trust'. The Court also approached the question from another angle, namely, from the definition of the term 'Consumer'. Sec. 2(d) of the Act defines 'Consumer'. The definition starts

▶▶4

2017 to be year of victims of crimes

In a reference to apex Court's unprecedented 90 minute hearing in the middle of night on the plea by Yakub Memon, a Mumbai bomb blast convict, CJI, J.S.Khehar said the legal machinery in our country works over time for giving terrorists and criminals access to justice but neglects to reach out to their victims. He was speaking at an event organized by the National Legal Services Authority (NALSA). It may be recalled that hours before he was to be hanged for a terrorism offence, Yakub Memon had knocked on the doors of the top Court with his writ petition challenging rejection of mercy petition by the President of India. A bench of three judges had sat in Court hall No.4 at midnight 3 O'clock to hear and dispose of his petition.

CJI, who is also the patron-in-chief of NALSA said, "Ours is a strange country. The bigger the criminal, the bigger is the outrage. As we have seen before that the convict in a terrorist crime who has failed up to the Supreme Court and also in his review, can get access to justice in a manner that we extend". Lamenting that same kind of treatment is not meted out to victims of crime, he said, "I have wondered over the years, what about the victims. I

▶▶4

Lahari Advocates Forum Tri-decennial Fund

In view of the tri-decennial celebrations of Lahari Advocates Forum, a Tri-Decennial Fund has been established for the purpose of a series of programmes to be conducted during the year to mark the tri-decennial celebrations. Liberal contributions are sought from members of the legal fraternity towards the Tri-Decennial Fund.

N.S. Satyanarayana Gupta and Jai Prakash Rao. N have contributed Rs. 50,000/- each to inaugurate the fund.

Back to square one on judges' appointment

The judiciary seems to have come back to square one on judges' appointment with the reported rejection by the SC collegium to the suggestion of the Centre that there should be a permanent secretariat to assist the collegium in appointment and promotion of judges. The collegium also reported to have refused to recognize Centre's power to reject any names on the ground of `national security'.

While there is some justification in the collegium refusing to allow Centre's intervention on the ground of 'national security', collegium's refusal to the proposal to set up a permanent secretariat to assist it in picking up right names for appointment and promotion is not justifiable. It is possible that the ruling party at the Centre swayed away by public opinion against any lawyer who defended a terrorist or a hard core criminal, may reject such name

on the ground of threat to national security. In a charged atmosphere Centre may not be able to see what is threat to national security and what is not. It may not be able to make a distinction between the character of a litigant/ accused and that of his Advocate. The collegiums therefore might have thought it not appropriate and wise to give veto power to the executive. But setting up secretariat is another matter altogether. The collegium should not have taken setting up permanent secretariat as a threat the exclusive power it has secured to itself in a recent verdict on appointment of judges. Secretariat will after all, only be a repository of information required to make better choice.

In any case, unmanned Courts and huge pendency of cases will continue to haunt the nation, which is not a good sign.

No further investigation at post cognizance stage

At post cognizance stage Magistrate has no power to order for further investigation, ruled the apex Court recently. Once on the earlier report of the investigating agency Magistrate takes cognizance, issues process and accused enters appearance, there is no question of further investigation either suo motu or on the application of the complainant, clarified the Court. The Court, though recognized power of investigating agency to carry out further investigation at any stage in terms of Sec. 173 (8) of the Code of Criminal Procedure, said power of Magistrate is limited to order for further investigation after a particular stage. The magistrate, however, at the request of investigating agency, may order for further investigation at any stage, further ruled the Court. The power to investigate further is "….legislatively intended to be available at any stage of proceedings", ruled the Court.

Data necessary for policy intervention: SC

"Generation of reliable data is an essential requirement of a policy aimed at curbing substance abuse", said Supreme Court recently, nudging the Union of India to gather credible data of population affected by drug abuse. It directed the Government to 'complete a national survey and generate a national data base within six months'.

A set of such directions came from the Court while disposing of a public interest writ petition initiated by an NGO, Bachpan Bachao Andolan to get necessary directions in the form of mandamus to the Union of India to curb 'alarming increase in the use of drugs and alcohol among children in India' and to 'formulate a national action plan for children on the issue of drugs, alcohols and substance abuse amongst children'. The Court finding that there is no data on the issue available with the Government, could not issue any directions to frame appropriate policy to curb substance abuse amongst children. The Court, therefore, thought it fit to issue only three directions to the Government, namely, a) to complete a national survey and generate as national data base within a period of six months b) formulate and adopt a comprehensive national plan within four months, which will among other things also address the areas of immediate concern noted earlier and c) adopt specific content in the school curriculum under the aegis of National Education Policy.

Victims of Padma bridge cancellation can sue WB: Sheikh Hasina

Bangladesh, PM, Sheikh Hasina recently said that the people affected by the World Bank's decision on cancelling finance to the Padma bridge project and subsequent collapse of lawsuit in Canadian Court may file case against the bank. A Canadian Court refused to accept that there was any corruption involved in awarding the bridge project by Bangla Government to a construction company in Canada.

The Word Bank had granted a credit of $1.2bn (£764m) for the 6 km-long road-rail bridge over the river Padma in Bangladesh. Subsequently, the nation witnessed upsurge against the ruling Bangladesh Awami League's government accusing the party and the Govt of involving in corruption by seeking and accepting a large amount money from the Canadian construction company SNC-Lavalin in exchange for awarding them the construction contract. As a result of this scandal, the World Bank cancelled the credit.

During mid February a Canadian law Court acquitted three men, two of them former executives of the SNC-Lavalin, who had been accused of bribing Bangladesh government officials to win a $50 million consultancy contract for construction of bridge. Their acquittal followed a ruling by the judge that some wiretap evidence, which the prosecution had wanted to use in the trial, was inadmissible. Then the prosecution took the stand that the state would not proceed further with the trial as, without the wiretap evidence, it no longer had a reasonable prospect of conviction.

The ruling party in Bangla is claiming that its stand that the project involved no corruption has been upheld by a Court in Canada.

Observing "health of the people is far more important than the commercial interest of automobile manufactures", a bench of the Supreme Court in the last week of March refused to permit automobile manufacturers to sell non BS-IV emission compliant vehicles. It said such vehicles will not be allowed to be sold or registered in the country.

The apex Court was hearing a petition by auto manufacturers association that sought relief to permit their members to sell the existing stock that are not BS-IV compliant. The government had supported the Association and had urged the Court to make an exemption. But the Court refused to heed to any of this saying health of people is far more important than the economic interest of auto manufacturers.

Lahari Communique and Lahari Samvada subscription & Leagal Service
K.SURYANARAYANA RAO, Ph.: 9535026272 / 9845529448, ANU CHENGAPPA, Ph.: 9980047780

9

ಲಹರಿ ಸಂವಾದ

ಸಂಪುಟ : ೧೭ ಸಂಚಿಕೆ : ೧
ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೧೯೩೯, ಶ್ರೀ ಹೇಮಲಂಬಿ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ, ಚೈತ್ರ-ವೈಶಾಖ

ಪುಟ ೧: ತಿಂಗಳ ಸುದ್ದಿ
ಪುಟ ೨: ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕಾನೂನು
ಪುಟ ೩: ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
ಪುಟ ೪: ಸುದ್ದಿ, ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅಂಗಳದಿಂದ

'ಖಾತಾ ಬದಲಾವಣೆ-ಡಿಸಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ'

'ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಯ ಖಾತಾ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ಗಳು ಹೊರಡಿಸುವ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಶ್ನರ್‌ಗಳಿಗೆ ಅಪೀಲಿನ ಅಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸಾರಿದೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಕಲಂ ೩೭೦ ನ್ನು ಮಿಮಾಂಸೆಗೊಳಪಡಿಸಿ ಈ ತೀರ್ಪಿಗೆ ಬಂದಿದೆ.

ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಾಗಮ್ಮ ಅವರಿಗೆ ಖಾತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಆಯಿತು. ಇದಾಗಿದ್ದು ನೆಲಮಂಗಲ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ಲಿನಿಂದ. ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗಮ್ಮ ಅವರ ಹೆಸರು ಬಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪೂಜಪ್ಪ ತಕರಾರು ಮಾಡಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಶ್ನರ್ ಮುಂದೆ ಅಪೀಲು ಹೂಡಿದರು. ಅಪೀಲನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಡಿ.ಸಿ. ಕೌನ್ಸಿಲ್ಲಿನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ನಾಗಮ್ಮ ಅವರಿಗೆ ಆಗಿದ್ದ ಖಾತೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದರು. ನಾಗಮ್ಮ ಈ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಾದಂತೆ ಡಿ.ಸಿ. ೧೯೬೪ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಕಲಂ ೩೭೦ರಂತೆ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಿ ಈ ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಕಲಂನ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೆ 'ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ ಆಜ್ಞೆಯ ಜಾರಿಯನ್ನು ಅಮಾನತ್ತಿನಲ್ಲಿಡುವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಶ್ನರ್‌ಗಳ ಅಧಿಕಾರ'. ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಹೀಗಿರುವುದೇನೊ ನಿಜ. ಆದರೆ ಖಾತೆ ಯಾರ ಹೆಸರಿಗೆ ಇರಬೇಕು ಯಾರ ಹೆಸರಿಗೆ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮೂಲತಃ ಒಂದು ಸಿವಿಲ್ ಸ್ವರೂಪದ ವಿವಾದ. ಈ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಡಿ.ಸಿ.ಗಳಿಗೆ ಯಾವ ತರಹದ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರವಂತೂ ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲೆ ಇಲ್ಲ.

▶▶4

೧೭ನೇ ವರ್ಷದ ಪ್ರಕಟಣೆ

ತಡವಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ

ಕಾನೂನು ವಿಧಿಸಿದ ಕಾಲಮಿತಿಯ ನಂತರ ಎಂದರೆ ತಡವಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಿವಾದಿಯು ಪ್ರತಿಪಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದಿದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ. ಮುಂದುವರಿದ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ದಿವಾಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಸಂಹಿತೆಯ ಆಜ್ಞೆ ೮ ನಿಯಮ ೧ ರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ನಿಯಮಗಳು ನಿರ್ದೇಶಾತ್ಮಕವೆ ಹೊರತು ಆಜ್ಞಾಪಕ ಧಾಟಿಯದು ಅಲ್ಲ ಎಂದಿದೆ. ಕಾನೂನು ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ತಡವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಒಂದೆ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು ಸಲ್ಲ ಎಂದಿದೆ. ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಸಕಾರಣ ಇದ್ದರೆ ವಿಚಾರಣಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತಡವಾದ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರವನ್ನೂ ಪಡೆಯ ಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದಿದೆ. ಈ ತೀರ್ಪು.

೩೧೨ ದಿನಗಳ ವಿಳಂಬ ಮನ್ನಿಸುವ ಕೋರಿಕೆಯ ಅರ್ಜಿ ಮತ್ತು ಅದರೊಂದಿಗೆ ತಡವಾದ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರವನ್ನು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಮೈಕೆಲ್ ಎಫ್ ಸಾಲ್ಡಾನಾ(ನಿವೃತ್ತ) ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅವರು ಮತ್ತಿನ್ನಿತರರು ಪ್ರತಿವಾದಿಯಾಗಿರುವ ಈ ದಾವಾವನ್ನು ವಾದಿ ಎಂ.ಪಿ.ನೊರೊನ್ಹಾ ಹೂಡಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಶಾಶ್ವತ ನಿರ್ಬಂಧಕಾಜ್ಞೆ ಕೇಳಿದ್ದರು - ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಅವಹೇಳನಕಾರಿ, ಮಾನಹಾನಿಕಾರಕ ಹೇಳಿಕೆ, ಲೇಖನ, ಫೋಟೊ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡದಂತೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ವಾದಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಯಿಂದ ರೂಪಾಯಿ ಐದು ಲಕ್ಷ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರದ ಪರಿಹಾರ ಧನವನ್ನೂ ಕೋರಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿವಾದಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅವಧಿಯನ್ನು ೩೦ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ವಿಸ್ತರಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಅದು ಪುರಸ್ಕೃತಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದಾಗಿದ್ದು ೧೦.೦೪.೧೫ ರಂದು. ಇದಾದ ನಂತರ ೧೮.೦೨.೨೦೧೬ ರಂದು ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಜಿಯ ಮುಖಾಂತರ ೩೨೧ ದಿನಗಳ

▶▶4

'ಭೌತಿಕ ವಿಭಜನೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ, ರೆವೆನ್ಯು ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದಲ್ಲ'

'ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಯ ವಿಭಜನೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಹೂಡಲಾದ ದಾವಾದಲ್ಲಿನ ಡಿಕ್ರಿಯಂತೆ ಆಸ್ತಿಯ ಭೌತಿಕ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನ್ಯಾಯಾಲಯವೆ ಹೊರತು ರೆವೆನ್ಯು ಅಧಿಕಾರಿ ಅಲ್ಲ', ಎಂದಿದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ.

ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾದ ದಿವಾಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಸಂಹಿತೆಯ ಕಲಂ ೫೪ ರಂತೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಿದ್ದು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಆಸ್ತಿಯ ಭೌತಿಕ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯವೆ ಎಂದಿದೆ ಈ ತೀರ್ಪು. ಈ ತೀರ್ಪಿನ ಅನುಸಾರ ಬದಲಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅನ್ವಯಿಸ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಅನ್ವಯ ಆಗುವ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಇದರರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟ. ತಿದ್ದುಪಡಿ ಅನ್ವಯ ಆಗದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಬೇಕಿರುವುದು ಕಂದಾಯದ ಅಧಿಕಾರಿಯೆ.

ಸಂಹಿತೆಯ ಕಲಂ ೫೪, ಕಾಯ್ದೆ ಸಂಖ್ಯೆ ೪೬/೧೯೯೯ ರಂತೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಆಗಿ ೦೧.೦೨.೨೦೦೧ ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯು ಅನ್ವಯ ಆಗುವ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪಿನಂತೆ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಬೇಕಿರುವುದು ನ್ಯಾಯಾಲಯವೆ ಹೊರತು ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಲ್ಲ.

ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಡಿಕ್ರಿಯ ನಂತರ ಅವಿಭಜಿತ ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಯ ವಿಭಜನೆ ಮತ್ತು ಅವರವರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಅವರವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುವುದು ಹೇಗೆನ್ನುವುದು ಸಂಹಿತೆಯ ಕಲಂ ೫೪ರ ತಿರುಳು. ಈ ಮೊದಲು ಅದು ತಹಸಿಲ್ದಾರರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ದರ್ಜೆಯ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ವಿಭಜನೆ ಆಗಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಬಂದಾದರ ನಂತರ ಭೌತಿಕ ವಿಭಜನೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಂತೆ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸೂಕ್ತ ಕಂಡ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಆಸ್ತಿಯ ವಿಭಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಷ್ಟೆ.

▶▶4

ಬಾಲಾಪರಾಧಿಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ದಾಖಲೆಯೆ ಆಧಾರ

ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಇತ್ತೀಚಿನ ತೀರ್ಪೊಂದು ಬಾಲಾಪರಾಧಿ ನ್ಯಾಯ (ಮಕ್ಕಳ ಜಾಗರೂಕತೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ) ಕಾಯ್ದೆಯ ಎರಡು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದೆ. ಬಾಲಾಪರಾಧಿ ಯಾರು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಆಪಾದಿತನ ವಯಸ್ಸೆ ನಿರ್ಧಾರಕ ಅಂಶ ತಾನೆ? ಈ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಧರಣೆ ಹೇಗೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನಾಂಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಯಂತೆ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಧಾರ ಆಗಬೇಕು ಎಂದಿದೆ. ದಾಖಲೆಯದೆ ಅಂತಿಮ ಮಾತೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬೇಡವೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಉತ್ತರಿಸಿರುವ ಪೀಠ ಕಾಯ್ದೆಯ ಕಲಂ ೭-ಎ ಯನ್ನು ಮಿಮಾಂಸಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನ್ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರದಂತೆ ವಯಸ್ಸು ನಿರ್ಧಾರ ಆಗಬೇಕು, ಇಂತಹ ದಾಖಲೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಾಗ ಮಾತ್ರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ನೆರವು ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂದಿದೆ. ೨೦೧೩ರಲ್ಲೆ ಅಶ್ವಿನಿ ಕುಮಾರ್ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ವಿವಾದಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನೂ ನ್ಯಾಯಪೀಠ ಗಮನಿಸಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಬಾಲಾಪರಾಧಿ ಒಂದೆ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಹಲವು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಎಸಗಿದ್ದರೆ (ಉದಾ: ಒಬ್ಬಳೆ ಸಂತ್ರಸ್ತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಎಸಗಿದ್ದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಕರೆದೊಯ್ದು, ಅಕ್ರಮ ಬಂಧನದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ದೋಚಿ ನಂತರ ಕೊಲೆ/ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇತ್ಯಾದಿ) ಯಾವ ದಿನದಂದು ಅಪರಾಧಿಯ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಗಣಿಸಿ ಅಪರಾಧಿ \

▶▶4

ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ...

ಈ ಸಂಚಿಕೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಸೇರುವುದರೊಂದಿಗೆ **Lahari Communique** ೨೮ ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಲಹರಿ ಸಂವಾದ ೧೬ ವರ್ಷಗಳ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಲಹರಿ ವಕೀಲರ ವೇದಿಕೆಗೆ ಈಗ ೩೦ರ ಸಂಭ್ರಮ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಎಂದರೆ ಓದುಗರ, ದಾನಿಗಳ, ಪೋಷಕರ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದು. ಹಾಗಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು ಮತ್ತು ಧನ್ಯವಾದಗಳು ನಿಮಗೆ. - ಸಂ.

ಲಹರಿ ಕಮ್ಯುನಿಕ್ ಮತ್ತು ಲಹರಿ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ಲೇಖನ, ಬರಹಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಪಾದಕರ ಲಿಖಿತ ಅನುಮತಿಯ ವಿನಃ ಲೇಖನ, ಬರಹಗಳ ಪುನರ್‌ಮುದ್ರಣವು ಕೃತಿಸ್ವಾಮ್ಯ ಅಧಿನಿಯಮ, ೧೯೫೭ರ ಉಪಬಂಧಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಗಮನಿಸಿ. -ಸಂ.

ಅನಿಲ್ ದಿವಾನ್

೨೦ ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೧೭ರಂದು ತಮ್ಮ ೮೭ರ ಹರೆಯದಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದ ಅನಿಲ್ ಬಿ ದಿವಾನ್ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಭಾರತದ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ಮಹನೀಯರುಗಳ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರು. ಅವರ ಸಾವಿನಿಂದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಬಾರ್ ಅಕ್ಷರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಡವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಅವರ ಸಾವು ನಷ್ಟವೆ. ಹಲವು ವರ್ಷ ಅವರು ನದಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣದ ಮುಂದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ನೀರಿನ ಹಂಚಿಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ್ದರು. ಭಾರತದ ತೃತೀಯ ಲಿಂಗಿಗಳೂ (LGBT ಸಮೂಹ) ಅವರ ನಿಧನಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನಿಲ್ ದಿವಾನರ ಮಗ ಶ್ಯಾಮ್ ದಿವಾನ್ ನಾಝ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯ ಲಿಂಗಿಗಳ ಪರವಾದಿಸಿದ್ದರೂ ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯ ಕಲಂ ೩೭೭ರ ವಿರುದ್ಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದ್ದು ತಂದೆ, ಅನಿಲ್.

ಮೇ ೧೫, ೧೯೩೦ ರಂದು ಹುಟ್ಟಿದ ಅನಿಲ್ ದಿವಾನ್ ಬಾಂಬೆ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿನ ಹಿಂದಿನ ಬೆಂಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ! ಹಿಂದಿನ ಬೆಂಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿಯೂ ಅವರು ರ್‍ಯಾಂಕ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ. ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ವಿಜೇತ. ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಲ್ಲ, ಅವರ ಎತ್ತರದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಬೆಂಚಿನ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆತಿತ್ತು. "Anil was tall in body and mind" ಎಂದು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ದಶಕಗಳ ಹಳೆಯ ಗೆಳೆಯ, ಹಿರಿಯ ವಕೀಲ, ಮಾಜಿ ರಾಜ್ಯ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯ, ಒಡಿಶಾದ ಮಾಜಿ ಗವರ್ನರ್, ಮುರಳಿಧರ ಭಂಡಾರೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರ

ನಿಶಿತ ಮತಿ ಮತ್ತು ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೆ ಇಲ್ಲದಂತಹ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅನಿಲ್ ದಿವಾನರ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದವು. ಹಾಗಾಗಿಯೆ ಜೈನ್ ಹವಾಲಾ ಹಗರಣ ಎಂದು ಕುಖ್ಯಾತವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಪರಾಧದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅವರನ್ನು ಅಮಿಕಸ್ ಕ್ಯೂರಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಲು ಹಲವು ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿತ್ತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಅವು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವಕೀಲರಾಗಿದ್ದರು.

ಚಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಕರಣ, ಇಂಡಿಯನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಹಗರಣ ಇಂತಹ ಎರಡು ಪ್ರಕರಣಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಾಂ ಜೇಠ್ಮಲಾನಿ ಪಕ್ಷಗಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಕಾಳಧನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ದಿವಾನ್ ಜೇಠ್ಮಲಾನಿ ಪರ ವಕೀಲರಾಗಿದ್ದರು.

೮೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತನ್ನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೆರೆದಾಗ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಅನಿಲ್ ದಿವಾನ್ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇಂಟರೆಸ್ಟ್ ಲಿಟಿಗೇಶನ್ ಹೆಸರಿನ ಸರಕಾರೇತನ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ಆ ಮೂಲಕ ಹಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದರು. ೨೦೦೩ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ವಿಜಿಲೆನ್ಸ್ ಕಮಿಷನ್ ಕಾಯ್ದೆಯ ಕೆಲ ಕಲಂಗಳು ಸಿಬಿಐನ ಅಧಿಕಾರ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿ ದಾಖಲಿಸಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವಾದಿಸಿದ್ದು ದಿವಾನರೆ. ಈ ತೀರ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಸಿಬಿಐನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು.

ದಿವಾನ್ ಕಮಿಟಿ ಆಫ್ ಜ್ಯುಡಿಶಿಯಲ್ ಅಕೌಂಟೆಬಿಲಿಟಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಕಮಿಟಿಯ ದೂರಿನಿಂದಾಗಿಯೆ ನ್ಯಾ. ದಿನಕರನ್‌ಗೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಪದೋನ್ನತಿ ತಪ್ಪಿದ್ದು ನಿಮಗೆ ನೆನಪಿರಬಹುದು.

ಅವರ ಸಾವಿನಿಂದ ನ್ಯಾಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯವೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಕ್ಲಿಷೆ ಎನಿಸಬಹುದಾದರೂ ಸತ್ಯ. ●

ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ

ಅಪೀಲು ಅಥವಾ ರಿವಿಜನ್ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೆ ರೀತಿಯ ಪ್ರಕರಣದ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಅಥವಾ ಎದುರುದಾರ ಹಾಜರಾದ ಕೂಡಲೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮೊದಲ ಕೆಲಸ ತನ್ನ ಪ್ರತಿವಾದವನ್ನು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು. written statement, counter statement, version, statement of objection ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುವ ಈ ಲಿಖಿತ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಅಥವಾ ಎದುರುದಾರನ ಪ್ರತಿರಕ್ಷಣೆ (defence) ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ವಾದ ಪತ್ರದ ಅಡಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮಗಳೆ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಅದರ ಹೊರತಾಗಿ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರಕ್ಕೆಂದೆ ಇರುವ ವಿಶೇಷ ನಿಯಮಗಳೆಂದರೆ :

- ವಾದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿವಾದಿ ಪತ್ರ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಾದ ಪತ್ರದ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿವಾದಿ ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ.

ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಹಾರ ಕೋರಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪಕ್ಷಗಾರರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಲೇಖನ ಮಾಲೆ ಕೆಲ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರನೆ ಕಂತಿದು. ಈ ವಾರ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಹಾಜರಾದ ನಂತರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನ – ಅದೆ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ. –ಸಂ.

- ದಾವಾ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎನ್ನಲು ಪ್ರತಿವಾದಿ ತನಗೆ ತಿಳಿದ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಉದಾ: ವಾದಿಯಿಂದ ಆದ ಮೋಸ, ವಾದ ಪತ್ರ ಕಾಲಮಿತಿಯಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ವಿಷಯ, ಪ್ರತಿವಾದಿ ಮಾಡಿದ ಹಣ ಸಂದಾಯ, ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರದ ಜೊತೆಗೆ ಲಗತ್ತಿಸಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಯು ತನ್ನ ಸಮರ್ಥನೆಗೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ದಾಖಲೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಯು ಅವುಗಳು ಯಾರ ವಶದಲ್ಲಿ ಇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೀವು ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾದ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಎಂದರೆ ಅದನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾಲಾವಧಿ ೩೦ ದಿನಗಳು. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯ ನಂತರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ ೬೦ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಎಂದರೆ ಒಟ್ಟು ೯೦ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು. ೯೦ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾನೂನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಖರ್ಚು ಸಹಿತ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪುಗಳು ಅನುವುಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ೩೦ ಅಥವಾ ೯೦ ದಿನಗಳ ಕಾಲದ ಗಣನೆ ನಿಮಗೆ ಸಮನ್ಸ್ ಬಂದ ತಾರೀಖಿನಿಂದ.

ಪ್ರತಿವಾದದ ಪತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಾದಿಯ ದಾವಾವನ್ನು ವಜಾಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಎದುರು ದಾವಾ (conter claim) ಮತ್ತು ವಜಾವಟ್ಟು (set off) ಎಂಬ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳು ಮುಂದಿನ ಕಂತಿನಲ್ಲಿ. ●

ಹೆಂಡತಿಗೆ ಗಂಡ ಜೀವನಾಂಶ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಮರ್ಥಳು (capable of earning) ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ (actually earning) ಎಂಬುವುದು ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ.

ಕಾಲೇಜಿನ ಹಿರಿಯ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಿಗೂ ಅವರ ಪತ್ನಿಗೂ ಮನಸ್ತಾಪ ಬೆಳೆದು ದಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಸಂಹಿತೆಯ ಕಲಂ ೧೨೫ ರಂತೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಜೀವನಾಂಶದ ವಿಷಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದವರೆಗೂ ಎಳೆಯಿತು. ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ತಿಂಗಳ ಪಗಾರ ರೂ.೮೦,೦೦೦/- ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ ವಿಚಾರಣಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಜೀವನಾಂಶವನ್ನು ರೂ. ೨೫,೦೦೦/- ಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ರೂ. ೧೭,೦೦೦/- ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಪತ್ನಿ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಮರ್ಥಳು ಎಂದು ಕಾರಣ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಮರ್ಥಳು ಎಂದರೆ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಪತ್ನಿ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಅರ್ಹಳು ಅಥವಾ ಸಮರ್ಥಳು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಜೀವನಾಂಶದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಇಳಿಸಿದ್ದು ಸಮರ್ಥನೀಯ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಿಚಾರಣ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಿತು.

ವಕೀಲರು ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಯಾವುದೆ ಸುದ್ದಿಯ ಮೂಲ ಎಂದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ತೀರ್ಪಿನ ಸೈಟೇಷನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ರೂ. ೫೦೦/- ಪಾವತಿಸಬೇಕಿದ್ದು ಮಾಹಿತಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ. ಕೆ.ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣರಾವ್ ೯೮೪೫೫೬೨೪೪೪/ ಅನು ಚೆಂಗಪ್ಪ ೯೮೪೫೦೮೩೩೭೮, anuchengappa@rediffmail.com ವೇದಿಕೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸೈಟೇಷನನ್ನು ಕೋರಿದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಷ್ಟೆ. ಹೆಚ್ಚಿನದೇನಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೀಗ ನದಿಗಳೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು!

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ತನ್ನ ಇತ್ತೀಚಿನ ತೀರ್ಪೊಂದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಖಂಡ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಭಾರತದ ಎರಡು ಪವಿತ್ರ ನದಿಗಳಾದ ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಯಮುನಾಗಳನ್ನು 'ಜೀವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ'ಗಳು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದೆ. ಜೀವಂತ, ನಡೆದಾಡುವ, ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಕ್ಕನ್ನೆ ನದಿಗೂ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ದ್ವಿ ಸದಸ್ಯ ಪೀಠವೊಂದು ಡೆಹ್ರಾಡೂನಿನಲ್ಲಿನ ಶಕ್ತಿ ನಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆಗಿರುವ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲು ಹೂಡಲಾಗಿದ್ದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕರಣದ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಈ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದೆ. ಈ ತೀರ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತುವರಿ ತೆರವು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿರ್ದೇಶನಗಳೂ ಇದೆ. ಯಮುನಾ ನದಿ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಉಪನದಿ. ಗಂಗೆ ತನ್ನ ಪಾತ್ರದುದ್ದಕ್ಕೂ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಜಮೀನಿಗೆ ನೀರುಣಿಸುವಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಾಗರೀಕತೆಯೊಂದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಯಮುನೆಯ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದು.

ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣುವ, ಅಡ್ಡಾಡುವ, ಮಾತಾಡುವ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಜೀವಂತ ಮನುಷ್ಯರಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಅದೊಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ.

ಅದೆಲ್ಲ ಹಾಗಿರಲಿ, ನದಿ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಇಂತಹ ಅಸಾಧಾರಣ ವಿದ್ಯಮಾನ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಇದೆ ಮೊದಲಲ್ಲ. ನದಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಿದ್ದು ಮೊದಲು ನ್ಯೂಝಿಲೆಂಡ್. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾವೊರಿ ಜನರು ನಡೆಸಿದ ೧೭೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾನೂನಿನ ಹೋರಾಟದ ನಂತರ (ಕಾನೂನಿನ ಹೋರಾಟಗಳ ಕಾಲಮಾನ ನಮ್ಮಲ್ಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ನೀವು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ನ್ಯೂಝಿಲೆಂಡ್ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ!) ಇದೆ ಮಾರ್ಚಿನ ಮೊದಲ ವಾರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ವ್ಹಾಂಗ್‌ನೂಯಿ ನದಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಸರಿ, ಆದರೆ...... ಎನ್ನುತ್ತ ನೀವು ಮುಖದ ಮೇಲೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಸೂಚಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ಅಲ್ಲವೆ?

ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಕುತೂಹಲ ಎಲ್ಲ ನದಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಯಿತು ಎಂದು ಅಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಾಗಿ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂದರೆ ಏನು/ಯಾರು ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ–ಕಾನೂನಿನ ಕಣ್ಣಿಂದ. 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣುವ, ಅಡ್ಡಾಡುವ, ಮಾತಾಡುವ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಜೀವಂತ ಮನುಷ್ಯರಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಅದೊಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಕ ಗಂಡಸು ಅಥವಾ ಹೆಂಗಸು. ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಈಗೀಗ ತೃತೀಯ ಲಿಂಗಿಗಳೂ ದನಿ ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆ. ಅಂತೆಯೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಯಸ್ಸು ತುಂಬದ ಬಾಲಕ ಅಥವಾ ಬಾಲಕಿ. 'ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಯಸ್ಸು' ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾನೂನಿನಡಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಮೋಟರ್ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲೊಂದು, ಮದುವೆಯಾಗಲೊಂದು, ಅಪರಾಧ ಎಸಗಿದಾಗ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಅಥವಾ ರಿಮಾಂಡ್ ಹೋಂಗೆ ಕಳಿಸಲೊಂದು, ಮತದಾನ ಮಾಡಲೊಂದು, ಒಪ್ಪಂದ-ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೊಂದು, ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾಯ್ದೆಗಳಡಿ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಯಾರು ಎಂದು ನೋಡಿದರೆ ಒಂದಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ; ಹುಟ್ಟಿದ – ಜನಿಸಿದ ಗಂಡು ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅಥವಾ ತೃತೀಯ ಲಿಂಗಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ವಯಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು.

ಇಷ್ಟೇಯೆ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಗಳು ಎಂದರೆ? ಅಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟದೆ ಇದ್ದ ಮಗು?! ನಮ್ಮ ಕೆಲ ಕಾಯ್ದೆಗಳಂತೆ – ನಿಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗಬಹುದಾದರೂ ಇದು ನಿಜ – ಹುಟ್ಟದೆ ಇರುವ ಮಗು ಎಂದರೆ ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶುವೂ 'ವ್ಯಕ್ತಿ'. ಈ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಆಸ್ತಿವುಳ್ಳ ಹಿಂದೂ ಅವಿಭಜಿತ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರ ಮಗ/ಮಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಗರ್ಭಸ್ಥ ಮಗುವೂ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಮಗುವಿಗೂ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಹಿಂದೂ ವಾರಸಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ಕಲಂ ೨೦ ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶುವು ತಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಅವತರಿಸುವ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಶಿಶುವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಜನನದ ನಂತರ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶು ಜನನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೆ ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾಂಗ ಊನಗೊಂಡರೆ ಅಂಥ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಪರಿಹಾರಧನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹ/ಳು. ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟರೆ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಾರಸುದಾರರು ಪರಿಹಾರಧನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರು. ಇಂಥ ಕಾನೂನಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆಇರುವುದು ನಮ್ಮ ಮೋಟಾರ್ ವಾಹನ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೮೮ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ.

ಕಂಪನಿ ಎಂಬ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಅಜರಾಮರ! ಬೆಂಕಿ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸುಡಲಾರದು, ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಕಂಪನಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲಾರವು. ಹಾಗಾಗಿ ಕಂಪನಿ, ಕೃಷ್ಣ ಹೇಳುವಂತೆ ನೈನಂ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಛಿಂದಂತಿ ನೈನಂ ದಹತಿ ಪಾವಕಃ। ಹೀಗಾಗಿ ಕಂಪನಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ಇಷ್ಟೇಯೆ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಗಳು ಎಂದರೆ? ಊಹೂಂ! ಕಂಪನಿ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ನೊಂದಾಯಿತವಾದ ಕಂಪನಿ ಒಂದು 'ವ್ಯಕ್ತಿ'. ಕೃತಕ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಕಲಂ ೩೪ರಂತೆ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ನಿರ್ದೇಶಕರಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೊಂದಿದೆ. ಹುಲು ಮಾನವರಾದ ಕಂಪನಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸಾಯಬಹುದು; ಕಂಪನಿಗೆಂದೆಂದೂ ಸಾವಿಲ್ಲ– ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸಮಾಪನ (liquidation) ಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಕಂಪನಿ ಎಂಬ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಅಜರಾಮರ! ಬೆಂಕಿ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸುಡಲಾರದು, ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಕಂಪನಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲಾರವು. ಹಾಗಾಗಿ ಕಂಪನಿ, ಕೃಷ್ಣ ಹೇಳುವಂತೆ ನೈನಂ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಛಿಂದಂತಿ ನೈನಂ ದಹತಿ ಪಾವಕಃ। ಹೀಗಾಗಿ ಕಂಪನಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ನಮ್ಮ ಕಾನೂನಿನಂತೆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಯೂ 'ವ್ಯಕ್ತಿ'. ನಂಬಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಇದು ಸತ್ಯ. ಕಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ರೆಜಿಸ್ಟರ್ ಮಾಡಿಸ ಬಹುದು. ಕಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ದಾವಾ ಹೂಡಬಹುದು. ಕಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಯೂ ದಾವಾ ಹೂಡಬಹುದು! ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಮ ಲಲ್ಲಾ ಇಂಥ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂದು ಅಲಹಾಬಾದ್ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತೀರ್ಪಿತ್ತಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆ ತಾನೆ?

ಇದೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನುಷ್ಯರ ಅಥವಾ ಇನ್ನೇನು ಹುಟ್ಟಲಿರುವ ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶುಗಳ ಬಗೆಗಿನ, ಕೃತಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಮಾತು. ಇವರೆಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆ – ಸರ್ವತ್ರರೂ ಒಪ್ಪಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾನೂನಿನಂತೆ. ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಸ್ಪಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಭ್ರೂಣ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಾದ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಫಲಿತ ಅಂಡಾಣು 'ವ್ಯಕ್ತಿ'ಯೆ? ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶು 'ವ್ಯಕ್ತಿ'ಯಾಗ ಬಹುದಾದರೆ ಭ್ರೂಣ ಅಥವಾ ಫಲಿತ ಅಂಡಾಣು ಏಕೆ 'ವ್ಯಕ್ತಿ'ಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆ? ಉಹೂಂ, ನಿಮ್ಮ ತರ್ಕ ತಪ್ಪು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಫಲಿತ ಅಂಡಾಣು ಮತ್ತು ಭ್ರೂಣ ಇನ್ನೇನು ಶಿಶುವಾಗಲಿದ್ದರೂ ಅದು 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಏಕಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವುದರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ದೂರದ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿನ ಈ ವಿವಾದದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೀಗಿದೆ;

ಅಮೇರಿಕಾ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಎಲ್ಲ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾನೂನು ಬೆಳೆದದ್ದು ಧರ್ಮದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ–ಎಂದರೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿ– ಕಾನೂನನ್ನು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದೆ. ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಗರ್ಭಪಾತ ಜೀವ ವಿರೋಧಿ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಗೆ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಗರ್ಭಪಾತದ ಹಕ್ಕು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗರ್ಭಪಾತ ಎಂದರೆ ಜೀವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೊಲೆ ಎಂದೆ ಅಲ್ಲಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರ ವಾದ. ಆದರೆ ಯುಎಸ್ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರೋ ವಿರುದ್ಧ ವೇಡ್ [Roe Vs Wade 401 U.S. 113(1973)] ತೀರ್ಪಿನಂತೆ ಭ್ರೂಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಿರಬೇಕಾದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಭ್ರೂಣಕ್ಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಭ್ರೂಣ ಶಿಶುವಾಗುವ ಮೊದಲು ಗರ್ಭಿಣಿ ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ತೀರ್ಪು ನೀಡಿತು. ೯ ನ್ಯಾಯಧೀಶರ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಪೀಠ ೭:೨ರ ಬಹುಮತದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಹಕ್ಕಿನ ಪರತೀರ್ಪಿತ್ತಿತು. ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಈ ತೀರ್ಪನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಚರ್ಚಿನ ಮುಖಂಡರ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಜನನಾಯಕರ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದೆ ಇದೆ, ಈ ತೀರ್ಪನ್ನು ಅಸಿಂಧುಗೊಳಿಸಲು. ಹೀಗಾಗಿ ಅಮೇರಿಕಾದ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಬಹುವಾಗಿ ಚರ್ಚಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ 'ಭ್ರೂಣ' ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲವೆ? (ಅಮೇರಿಕಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚು – ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ).

ನದಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದು ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ, ಜೀವಹಾನಿ ಮಾಡಿದರೆ ನದಿಯಿಂದ ಪರಿಹಾರ ಕೇಳಬಹುದೆ? ನದಿ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ? ನದಿಯನ್ನೆ ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದು!

ಭ್ರೂಣ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂದಾದರೆ ಗರ್ಭಪಾತ ಕೊಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭಿಣಿಗೆ ಒಲ್ಲದ ಗರ್ಭತೆಗೆಸಲು ಇರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಸಿದು ಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಭ್ರೂಣ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂದಾದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಗರ್ಭಪಾತ ನಿಷೇಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಭ್ರೂಣ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಹೌದೊ ಅಲ್ಲವೊ ಎಂಬುದು ಈಗ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಚರ್ಚೆ. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಟ್ರಂಪ್ ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಎಲೆಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿಯೂ ಗರ್ಭಪಾತ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯ ಆಗಿತ್ತು – ಹಿಂದಿನ ಚುಣಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಂತೆ. ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರು, ವೈದ್ಯರು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಪರವಾದಿಗಳು, ಕಾನೂನು ಪಂಡಿತರು, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಧುಮುಕಿ ಬೇಕಾದ, ಬೇಡವಾದ, ಅಸಂಬದ್ಧ, ಸುಸಂಬದ್ಧ, ದಾರಿತೋರಿಸುವ, ದಾರಿತಪ್ಪಿಸುವ ಎಲ್ಲರೀತಿಯ ವಾದ ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಈ ವಾದವನ್ನು ತಿಂದ ಚ್ಯೂಯಿಂಗ್‌ಗಮ್‌ನಂತೆ ಇನ್ನೂ ಉದ್ದಕ್ಕೆಳದಿದ್ದಾರೆ. ಭ್ರೂಣ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ವಾದ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಫಲಿತ ಅಂಡಾಣು 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಏಕಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಮಕ್ಕಳ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಆದಾಯತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಪಾಲಕರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಂಡಾಣು ಫಲಿತವಾದ ದಿನದಿಂದಲೆ ಪಡೆಯಬಹುದಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಅವರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ!

ಇಷ್ಟೇಯೆ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಗಳು ಎಂದರೆ? ತಡೀರಿ, ತಡೀರಿ, ಪಟ್ಟಿ ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ! ಈ ಚರ್ಚೆಗೆ ಈಗ ನದಿ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಯೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ನದಿ 'ವ್ಯಕ್ತಿ' ಯಾಗಿ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದುವಂತಿದ್ದರೆ ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಇರಬೇಡವೆ? ನದಿಗೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವ, ಒತ್ತುವರಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಇರುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ ಎಂದಾದರೆ ಬಾಧ್ಯತೆ ಬೇಡವೆ? ನದಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದು ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ, ಜೀವಹಾನಿ ಮಾಡಿದರೆ ನದಿಯಿಂದ ಪರಿಹಾರ ಕೇಳಬಹುದೆ? ನದಿ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ? ನದಿಯನ್ನೆ ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದು! ●

ಖಾತಾ ಬದಲಾವಣೆ...

ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಹೇಳಲಾದ ಕಲಮಿನಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ಲಿನ ಆಜ್ಞೆಯ ಜಾರಿಯನ್ನು ಅಮಾನತ್ತಿನಲ್ಲಿಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರದತ್ತವಾಗುವುದೂ ಅಂತಹ ಆಜ್ಞೆಯ ಜಾರಿಯಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಂತಿ ಭಂಗ ಆಗುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ. ಇಬ್ಬರು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಂತಿ ಭಂಗ ಆಗುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭವೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ "ಕಲಂ ೩೭೦ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ವಿವಾದವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ", ಎಂದಿತು. ಮುಂದುವರಿದ ನ್ಯಾಯಾಲಯು "ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಶ್ನರ್ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಂತೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಂತೆ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಪಿಟಿಶನ್ ಅಥವಾ ಅಪೀಲನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ", ಎಂದಿತು. ಪೂಜಪ್ಪ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಪೀಲಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಲಯ "..... ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ....." ಎಂದಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಶ್ನರ್ ಅಪೀಲಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಆಜ್ಞೆ , ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟು ಅದನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿತು.

ಭೌತಿಕ ವಿಭಜನೆ...

ಈ ಸಂಬಂಧಿ ವಿವಾದ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದು ಹೀಗೆ. ೩೭ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೂಡಲಾದ (ಹೌದು ೩೭ ವರ್ಷಗಳು!) ಡಿಕ್ರಿಯಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಫ್.ಡಿ.ಪಿ. ಪ್ರಕರಣ ಹೂಡಿ ಅದು ಪುರಸ್ಕೃತಗೊಂಡು, ನಂತರ ಈ ಡಿಕ್ರಿ ಮೊದಲನೆ ಅಪೀಲು ಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ನಂತರ ೨೦೧೩ರಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಎರಡನೆ ಅಪೀಲು ದಾಖಲಾಯಿತು ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತೀರ್ಮಾನಗೊಂಡ ಈ ಅಪೀಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆ ಇದು : ಎಫ್‌ಡಿಪಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಯ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬೇಕಿರುವುದು ಯಾರು?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರುವ ಏಕ ಸದಸ್ಯ ನ್ಯಾಯಪೀಠ ಮೇಲಿನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ನಂತರ ಈ ಕಾನೂನು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯವೆ ಆಸ್ತಿ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದರೆ ರೆವೆನ್ಯು ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ಪಡೆದು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದಿದೆ.

ಬಾಲಾಪರಾಧಿಯ ವಯಸ್ಸು...

ಬಾಲಾಪರಾಧಿಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ ತೀರ್ಪು ಉತ್ತರಿಸಿದೆ. ಒಂದೆ ಅಪರಾಧ ಹಲವು ಘಟನೆಗಳ ಸರಣಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಸರಣಿಯ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಎಂದರೆ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಅಪರಾಧ ಎಸಗಿದ ದಿನ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಅಂದು ಅಪರಾಧಿ ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಕನಾಗಿದ್ದರೆ ಅಪರಾಧಿಗೆ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂದೆ ಅಪರಾಧಿ ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಸು ಮುಗಿಸಿ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಪರಾಧಿಗೆ ಈ ಕಾನೂನಿನಂತೆ ಅಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನಿನಂತೆಯೆ ವಿಚಾರಣೆ, ಶಿಕ್ಷೆ, ಎಲ್ಲ.

ಈ ಎರಡು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಈ ತೀರ್ಪು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಒಂದೆಂದರೆ, ವಯಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಧರಣೆಗೆ ದಾಖಲೆಗಳೆ ಆಧಾರ ಎಂದಾಗ, ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಜಾತಕ, ಕುಂಡಲಿ ಪತ್ರಿಕೆ, ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರ ಅಫಿಡವಿಟ್ ಅಲ್ಲ ಎಂದಿದೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯ. ಇಂತಹ ಪತ್ರಿಕೆ, ಅಫಿಡವಿಟ್ಟುಗಳು ದಾಖಲೆಗಳು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು ನ್ಯಾಯಪೀಠ ನಿರಾಕರಿಸಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವ ನ್ಯಾಯಪೀಠ, ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಅಪರಾಧಿಯ ವಯಸ್ಸು ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಷ್ಟೆ ಸೀಮಿತ ಎಂದಿದೆ. ಈ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೊಂದಿದೆ. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ರಚಿತವಾದ ನಿಯಮಗಳಂತೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಬಾಲಾಪರಾಧಿಯ ವಯಸ್ಸು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರೆ ಅದು ಅಂತಿಮ. ಬೇರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಾವಾ ಹೂಡಿ, ಘೋಷಣೆ ಕೇಳಿ ಜನ್ಮ ದಿನಾಂಕ ಬದಲಿಸಿದರೂ ಅದು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸದು. ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡ ಹಲವರು ಸೇವಾವಧಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಲಾಪರಾಧಿಯ ವಯಸ್ಸು ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದು ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಇಂತಹ ನಿರ್ಧರಣೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಲಹರಿ ವಕೀಲರ ವೇದಿಕೆ, ನಂ. ೮/೩೪೦, ಪ್ರಭಾತ್ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್, ಕೆ.ಜಿ.ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೦೯
ಮುದ್ರಣ : ವೀ ಕೇ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ & ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ನಂ. ೩೯೬, ಊಳಿಗಾ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್, ಸಂಪಿಗೆ ರಸ್ತೆ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೦೩ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ :
aravindneglur@gmail.com
KARBIL 01707 / 10 /1/2009-TC RNI No. KARBIL 2010/64911
ಸಂಪಾದಕರು : ಅರವಿಂದ ಎಂ. ನೆಗಳೂರ

...ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ

ವಿಳಂಬವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯವೊಂದು ಈ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ವಿಳಂಬ ಮನ್ನಿಸಲು ಸಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಯ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿತ್ತು.

ಈ ಆಜ್ಞೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಾದಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಆ ಪೈಕಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದ್ದೆ, 'ಸಂಹಿತೆಯ ಕಲಂ ೧೫೧ ರಂತೆ ನ್ಯಾಯದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಶ್ಯಕ ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಲು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ಇದೆ'. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವರ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಾದ ಎಂದರೆ ಸಂಹಿತೆಯ ಆ-೮ ನಿ.೧ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಕಡ್ಡಾಯ ಎಂದಿರುವುದು ನಿರ್ದೇಶಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪ (directory in nature) ದ್ದು ಅದು ಕಡ್ಡಾಯವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿವಾದ ಮಂಡಿಸಿದ ವಾದಿಯ ಪರ ವಕೀಲರು ಈಗಾಗಲೆ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಕೇಳಿದಂತೆ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಣೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದರು.

ಈ ಬಗ್ಗೆ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಐದು ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿತು. ಈ ಐದೂ ತೀರ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಲಯ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಸಂಹಿತೆಯಂತೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಬೇಕು ಎಂದಿರುವುದು ನಿಜ. ವಿಳಂಬ ಆದಾಗ ಅದನ್ನು ಮನ್ನಿಸಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ನಿಜ. ಆದೆ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿದ ವಿಚಾರಣೆಯಿಂದ ಸತ್ಯ ಹೊರ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು - ವಿಳಂಬ ಇದ್ದರೂ. ವಿಳಂಬದಿಂದಾಗಿ ವಾದಿಗೆ ಅನಾನುಕೂಲ ಆಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿವಾದಿ ವಾದಿಗೆ ಖರ್ಚು ಕೊಡಬೇಕು. ಖರ್ಚು ಸಹಿತವಾಗಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಲು ಸಹಿತ ವಿಳಂಬ ಆದದ್ದಕ್ಕೆ ಸಕಾರಣಗಳು ಇರಬೇಕು.

ಈ ಎಲ್ಲ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಹಾಲಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿನ ಅರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಗಮನಿಸಿತು.

ಪ್ರತಿವಾದಿಯ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ವಿಚಾರಣಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಾದ ಪತ್ರದೊಂದಿಗಿನ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಆಗದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ವಿಳಂಬ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಮನಗಂಡ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ರೂಪಾಯಿ ಐದು ಸಾವಿರದ ಖರ್ಚಿನೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕಾರಸಿ ಪ್ರತಿವಾದ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಮೊದಲನೆ ಅಪೀಲು-ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸಾಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ-ಅರ್ಜಿ ವಿಲೆ ಮಾಡದೆ ಅಪೀಲಿನ ವಿಲೆ-ಎರಡನೆ ಅಪೀಲು-ಪ್ರಮುಖ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಬಲ್ಲದೆ?

ರಾಜ್ಯ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದಿನ ಎರಡನೆ ಅಪೀಲಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೆ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದು : ಮೊದಲನೆ ಅಪೀಲಿನಲ್ಲಿ ವಾದಿ (ವಾದಿಯೆ ಅಪೀಲುದಾರ) ಕೆಳ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ತರಲಾಗದೆ ಇದ್ದ ಕೆಲ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ತರಲು ಅನುಮತಿ ಕೋರಿ ದಿವಾಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಸಂಹಿತೆಯ ಆಜ್ಞೆ ೪೧ ನಿಯಮ ೨೭ ರಂತೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅಪೀಲು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಈ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ವಿಲೆ ಮಾಡದೆ ಬಾಕಿ ಇಟ್ಟು ಅಪೀಲು ವಿಲೆ ಮಾಡಿತು.

ಎರಡನೆ ಅಪೀಲಿನಲ್ಲಿ ವಾದಿ ಹೀಗೆ 'ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಬಾಕಿ ಇಟ್ಟು ಅಪೀಲನ್ನೆ ವಿಲೆ ಮಾಡಿದ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಕ್ರಮದಿಂದ ತೀರ್ಪು ಮತ್ತು ಡಿಕ್ರಿ ಅನೂರ್ಜಿತವೆ?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೆತ್ತಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರುವ ನ್ಯಾಯಪೀಠ,

ಹೌದು, ಹೀಗೆ ಅರ್ಜಿ ಬಾಕಿ ಇಟ್ಟು ಅಪೀಲು ವಿಲೆ ಮಾಡಿದ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ತೀರ್ಪು ಮತ್ತು ಡಿಕ್ರಿ ಬಾಧಿತವಾಗಿದೆಯೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಹಿತೆಯ ಕಲಂ ೧೦೦ ರಂತೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆಗಬಲ್ಲದು. ಹೌದು, ತೀರ್ಪು ಮತ್ತು ಡಿಕ್ರಿ ಹೀಗೆ ಬಾಧಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕು.

ಎಂದಿತು. ಮುಂದುವರಿದ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅರ್ಜಿ ತೀರ್ಮಾನದ ನಂತರವೆ ಅಪೀಲು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಸೂಚಿಸಿ ಕಡತವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿತು.

ಪಿ.ಜಿ.ಸಿ. ಚೆಂಗಪ್ಪ ಲಹರಿಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಅವರು ಲಹರಿ ವಕೀಲ ವೇದಿಕೆಯ ಮೊದಲನೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಹೌದು. ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಚೆಂಗಪ್ಪರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಹರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ದಿ। ಪಿ.ಜಿ.ಸಿ. ಚೆಂಗಪ್ಪ ಸ್ಮಾರಕ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆಯ್ದ ವಿಷಯವೊಂದರ ಮೇಲೆ ತಜ್ಞರಿಂದ ಉಪನ್ಯಾಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

೨೦೧೬ರ ಉಪನ್ಯಾಸ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾಗಿ ಈ ವರ್ಷದ ಫೆಬ್ರುವರಿ ೪ ರಂದು ನಡೆಯಿತು. ಉಪನ್ಯಾಸದ ಸಾರ ಕಳೆದ ತಿಂಗಳ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಅದೆ ದಿನದಂದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆದ ಹತ್ತೂ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ಹಂಚಲಾಯಿತು. ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಇದ್ದವರು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ...
ಕೆ.ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣರಾವ್ ೯೮೪೫೫೨೯೪೪೮/ ಅನು ಚೆಂಗಪ್ಪ ೯೯೮೦೦೪೭೭೮೦.

Two Pillars Fall

When judges and lawyers retire or die, they are heard no more except for the usual ritual obsequies and then they pass out of our lives and the legal system altogether. But it is not so in exceptional cases where while we mourn their demise, we remember and celebrate their lives and careers. The Indian Bar, within a span of 8 days, lost two pillars of exceptional ability and integrity in the sad and sudden demise of Anil Divan on March 20, 2017 and Tehmtan Andhyarujina on March 28, 2017. The Bar and humankind are poorer by their passing.

Anil Baburao Divan, of illustrious pedigree, was born on 15 May, 1930. But he never mentioned the great names of his lineage. He belonged to that famed group of Bombay lawyers who joined the Bar in the early 1950s. His contemporaries include such famous names as Fali Nariman, Soli Sorabjee, Ashok Desai, Murli Bhandare, all of whom were students of Chief Justice Chandrachud and Nani Palkhivala. After a brilliant academic career, Anil Divan joined the Bar in 1952 starting in the chambers of M.L.Maneksha, a great lawyer known for his strict ethical standards, integrity and etiquette. He soon worked his way up and was designated a Senior Advocate in 1972. He worked with the likes of Palkhivala in many cases including *Kesavananda Bharathi*. He shifted to Delhi in 1979. The high point of his career was his association as amicus curiae with the *Jain Havala* case in the 1990s. He also appeared in the case which struck down the NJAC law which according to him compromised the independence of the judiciary. He was at different times President of LAWASIA and the Bar Association of India. He did not believe in taking up too many cases and running from one court to another. He was fair to the court and the client and gave his best to every case. He believed that litigation explosion was a result of people's awareness of their rights and he was all for it. He was a man of wide and varied interests who was always concerned with the health of democratic institutions and endeavoured to promote it. As one of the highest tax paying lawyers who never accepted any fee in cash, Divan believed in and upheld the highest standards of probity.

Perspective

V. Sudhish Pai
vsudhishpai@gmail.com

Tehmtan Rustom Andhyarujina was born on 17 November, 1933. His father Rustomji Andhyarujina, a lawyer and authority on Rent Act and H.M.Seervai were contemporaries and very close friends for about 75 years. Tehmtan had an illustrious academic career winning many medals and scholarships. Having passed the All India Civil Services Examination securing the third rank, he contemplated joining the Indian Foreign Service. But he ultimately joined the Bar devilling in the chambers of Seervai who had then recently been appointed the Advocate General. He acknowledged his debt to Seervai for all that he was in law. He appeared as Seervai's junior in the famous *U.P.Assembly* case regarding privileges and in the *Kesavananda Bharathi* case among others. He was designated as Senior Advocate at the age of 38 years. He rose to be the Advocate General of Maharashtra in 1993 – 95. In 1996 he was appointed Solicitor General of India and moved to Delhi. As Solicitor General he ably assisted the Supreme Court in laying down the *Vishaka* guidelines. He was *amicus curiae* in the famous *Aruna Shanbaug* case regarding euthanasia. His expertise and wisdom in law were recognised in 1998 when the Central Government appointed him Chairman of the Committee on Banking Laws whose recommendations led to the enactment of SARFAESI Act, 2002. Later, in 2007 he was a member of the Task Force on the Committee on Centre- State Relations Review. He was a lawyer's lawyer and had the deep black letter learning in law. He was not flamboyant but sound and solid. He had strong views on many matters of vital concern. He believed that the Supreme Court has lost its essential character and quality. He also believed that ' judicial activism in dispensing social justice has metamorphosed into a correctional jurisdiction where no legal issues are involved and the micro managing exercises are hung on the tenuous jurisdictional peg of Art 32 taken with Art 21 or 14.' He brought to bear a moral eminence on a highly mercenary and at times unprincipled legal profession. I had the privilege of personal interactions with him on contemporary issues and we generally thought alike.

Both Divan and Andhyarujina were greatly concerned with the fall in standards in public institutions and systems and bemoaned the lack of accountability as a prime reason for many of the present day ills. They were strong and outstanding ethical pillars of the Bar whose contribution in upholding the rule of law and fundamental freedoms has been substantial and significant. With their departure, their tribe has further dwindled. They cherished and nourished the great and noble traditions of the Bar. It is for those who are left behind to uphold those values and traditions. They will be fondly remembered and sorely missed. ●

First Karnataka State Bar Council Women Lawyers Conference

Sneha Madinur
Bengaluru

The Karnataka State Bar Council in association with the Bar Association, Koppal organised the first ever State Bar Council seminar for Women Lawyers on 'Women and Law' at Koppal on February 18th and 19th, 2017. A location in North Karnataka was specifically picked as conferences are often conducted in metropolitan cities and the women lawyers of north Karnataka miss out on the same. More than 450 delegates from different parts of the state attended the event.

Justice Rathnakala, Judge, High Court of Karnataka inaugurated the conference. Sanganna Karadi, Member of Parliament, Koppal and Raghavendra Hitnal, Member of Legislative Assembly, Koppal were the other guests. Senior Advocate, Pramila Nesargi released the Compendium on 'Karnataka State Bar Council Sexual Harassment of Women at Workplace Rules.' Incidentally, Karnataka State Bar Council is the only Bar Council in the country to have such a sexual harassment policy. A souvenir was also released to commemorate the occasion.

The two day conference had interactive sessions on: (a) Judicial Activism and Women, (b) Foreign Court Orders in Divorce and Custody matters, (c) Simplification of Law regarding Adoption of Orphan Child, (d) Surrogacy Bill, (e) Codification, Amendment and Unification of Laws Pertaining to Family Matters and (f) Sexual Harassment of Women at Work Place, with experts in the respective fields talking on these subjects.

The discussions in the sessions sieved down into resolutions. It was decided that these resolutions will be placed before the Karnataka State Bar Council and further action will be taken to implement these resolutions. Apart from the subject resolutions, the general resolutions included reservation of judicial posts for women in the Higher and Lower Judiciary, reservation of posts for women in the Karnataka State Bar Council committee, formation of a separate 'Lady Advocates Committee' in every Bar Association throughout the state.

Justice S. Sujatha of Karnataka High Court graced the valedictory function. It was a momentous occasion and kudos to the convener of the conference Sandhya Madinur who meticulously organised the same.

Trust not person...

with the phrase, 'consumer means any person who.....' Noticing this, a Trust is neither a natural nor an artificial person, held the Court.

"To put this beyond any doubt..." the Court also referred to Sec. 2(m) that defines 'Person'. The term 'Person' according to this definition includes a firm whether registered or not, a Hindu undivided family, a co operative society, every other association of persons whether registered or not.

Having noticed these definitions, the Court held, "....it is clear that a Trust is not a person and therefore, not a consumer. Consequently, it cannot be a complainant and cannot file a consumer dispute under the provisions of the Act", to endorse the view taken by the National Commission.

Isolated events...

Keeping in view the principles laid down in *Sumar Ghosh*, the Court examined the grounds of appeal filed by the aggrieved wife. The Court noticed that the husband in his petition for dissolution of marriage on the ground of cruel behavior of wife, had pleaded 'few isolated events of long past' as old as 8 to 10 years. During the subsequent years, the husband by his conduct had condoned his wife for her alleged cruel behavior. Noticing this, the Court refused to confirm that there is a subsisting cause of action for the husband to file petition. The judgment noted, "A petition seeking divorce on some isolated incidents alleged to have occurred 8-10 years prior to filing of date of petition cannot furnish a subsisting cause of action to seek divorce after 10 years or so of occurrence of such incidents". On facts the Court drew a demarcating line to make two classes of events, ones occurred prior to 2006 and others after 2006. Commenting on them the Court said, "...the incidents which occurred prior to 2006 could not be relied on to prove the instances of cruelty because they were deemed to have been condoned by the acts of the parties. So far as the instances alleged after 2006 were concerned, they being isolated instances, did not constitute an act of cruelty". Thus, the husband being unable to defend the judgment and decree in his favour had to face dismissal of his petition for dissolution of marriage.

Under the joint auspices of The ICADR and Lahari Advocates Forum one day programme-cum interactive session on Alternative Dispute Resolution Arbitration and Conciliation Act, 1996 was held at Bengaluru on March 4, 2017. J| B.V. Nagarathna inaugurated the programme. J| (Rtd) N.Kumar, spoke on the Effect of Arbitration Amendements-2015 on the Commercial Disputes. Aditya Sondhi, Senior Advocate and Addl. Advocate General spoke on Compulsory Registration of Arbitral Documents.

Updation of Members Details

The members of Lahari Advocates Forum are hereby informed that they will be receiving phone calls from representatives of Lahari Advocates Forum seeking their details for updating of the Members Data base. Members are requested to co-operate by giving the details sought for the purpose.

To BOOK-POST

....

....

....

...year of victims of crimes

have wondered over the years, what about the families which have lost their bread earner. I have wondered over the years, what about that acid attack victim who has been defaced and cannot survive the society. I think about rape victims and their lives and I wonder why we don't reach out to them."

He made a passionate appeal to those associated with the organization to make the year 2017 a year of victims of crime. He said, "I wish to make an appeal to you today as a patron of the organisation. Let us reach out to the victims. Make 2017 a year of the victims".

FORM IV
(See Rule 8)

Statement about ownership and other particulars about newspapers Lahari Communique and Lahari Samvada

1. Place of Publication	:	Bengaluru
2. Periodicity of its Publication	:	Monthly
3. Printer's Name	:	Vee Kay Printers & Publishers
Nationality	:	Indian
(a) Whether a citizen of India ?	:	Yes
(b) If a foreigner, the country of origin	:	Not applicable
(c) Address	:	No.396, Ooliga Complex, Sampige Road, Malleshvara, Bengaluru-560 003
4. Publisher's Name	:	Lahari Advocates's Forum, Bengaluru
Nationality	:	Indian
(a) Whether a citizen of India ?	:	Yes
(b) If a foreigner, the country of origin	:	Not applicable
(c) Address	:	2980, 'Laxmideep, 17th Cross, K.R.Road, B.S.K. II Stage, Bengaluru-560 070, represented by its authorized person, Prashanth Chandra S.N.
5. Editor's Name	:	Aravind M Neglur
Nationality	:	Indian
(a) Whether a citizen of India?	:	Yes
(b) If a foreigner, the country of origin	:	Not applicable
(c) Address	:	No.396, Ooliga Complex, Sampige Road, Malleshwara, Bengaluru-560 003
6. Names and addresses of individuals who own the newspaper and partners or shareholders holding More than one per cent of the total capital	:	Not applicable.

I , Prashanth Chandra S.N., authorised respresentative, hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

Date: 1-5-2017

Signature of publisher
(Prashanth Chandra S.N.)
For Publisher

Obituary

We regret to inform the sad demise of the following

- On 03-03-2017 Justice (Rtd) N D Venkatesh, passed away at Bengaluru.
- On17-03-2017 M Marigowda (77), former Addl.SPP, High Court of Karnataka, passed away at Bengaluru.
- On21-03-2017 D Kambaiah, Advocate, passed away at Bengaluru

Printed & Published by : Lahari Advocates Forum, Bangalore
Printed at : Vee Kay Printers & Publishers, # 396, Ooliga Complex, Sampige Road, Malleshwaram, Bangalore-560 003.
Published at : # 8/340, Prabhat Complex, K.G. Road, Bangalore-560 009
Editor : Aravind. M. Neglur. aravindneglur@gmail.com **RNI No. KARBIL 2010/64911**